

Ogledalce, ogledalce – koji je najljepši jezik na svijetu? Ne postoji jednostavan način da se odgovori na ovo pitanje i svako ima svoje miljenike. Međutim, na takmičenju za najljepši jezik 1934. u Parizu, ukrajinski je zauzeo 3. mjesto odmah nakon francuskog i perzijskog. Nisam upoznata sa drugim nedavnijim takmičenjima za najljepši jezik!

Irski nema riječi za “da” ili “ne”. Kako bismo odgovorili na pitanje koristimo glagolske oblike. Stoga, odgovor na pitanje “Da li su prodali kuću?” bi bio “(oni) su prodali” ili “(oni) nisu prodali”. Iako irski nema riječi za “da” ili “ne”, ima mnogo jedinstvenih riječi, baš kao i jezik na sljedećoj stranici...

Na španskom postoji izraz “el mundo es un pañuelo!” (svijet je maramica), koji ukazuje na iznenađenje kada slučajno sretnemo nekoga na neočekivanom mjestu, tako pokazivajući da je svijet puno manji nego što smo zapravo mislili. A zar to nije ono na šta se svodi učenje jezika i učenje o drugim kulturama? Španski je zaista svjetski jezik sa oko 20 zemalja u kojima ima status zvaničnog jezika – ¡Olé!

Luksemburški je dobio svoju pismenu formu relativno nedavno. Tradicionalno se luksemburški rijetko pisao, pa nije bilo zvaničnih pravila pisanja i gramatike dok nisu uspostavljena prije oko 40 godina, 1984. A šta je sa znakovnim jezicima, možemo li njih zapisati? Okreni na sljedeću stranicu kako bi saznao/la.

Donedavno se romski prenosio isključivo usmeno s generacije na generaciju, tako da ne postoji opšteprihvaćeni pismeni standard. Pojedine varijante romskog se pišu pismima koja su najčešće osnovana na dominantnom jeziku područja gdje živi romska grupa. Međutim, danas je moguće čitati političke tekstove, novine, pa čak i Shakespearea na romskom!

Frizijski je vjerovatno najbliži živi jezik engleskom. “De sinne is waarm en it ljocht fan de sinneskyn fielt noflik mei de sêfte wyn.” Jesi li skontao/la? Pogledaj englesku verziju: “The sun is warm and the light from the sun-shining feels good with the soft wind” (Sunce je toplo i njegova svjetlost prija uz nježni povjetarac).

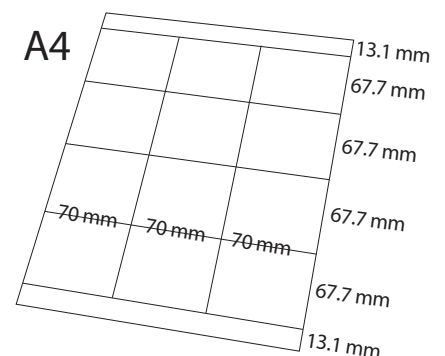
Holandski ima veoma posebnu riječ “gezellig”. Jedna je od najkorištenijih holandskih riječi i zavisno od konteksta može biti prevedena kao osjećaj udobnosti, zabave ili lijepe atmosfere. Također može ukazati na osjećaj pripadnosti, vrijeme provedeno sa najdražima ili sastanak sa prijateljem nakon puno vremena. Na primjer: “Proveli smo gezellige večer, igrajući igre i zabavljajući se...”

Na katalonskom, ako želiš da kažeš kako je samo nekoliko prijatelja došlo na tvoju rođendansku zabavu (što ti se nadam se nikada neće desiti!) možeš samo reći “quatre gats” ili “četiri mačke” i sve će biti jasno. Stoga, prije nego što se počneš žaliti na svoju dosadnu žurku, ne zaboravi reći “Gràcies” (hvala) mačkama koje su došle!

Der er ingen ko på isen na danskom znači “Nema krava na ledu”, ali stvarno značenje ove fraze je “Nema problema”. Tako da ukoliko ne vidiš krave na ledu, sve bi trebalo biti u redu. Kao što si već vjerovatno primjetio/la, mnogi jezici vole koristiti životinje u frazama!

Riječ “alfabet” dolazi od prva dva slova grčke abecede: “alfa” i “beta”. Grci trenutno pišu s lijeva na desno, baš kao i drugi evropski jezici, ali to nije uvijek bio slučaj. U početku, grčki se mogao pisati s desna na lijevo, pa čak i u naizmjeničnim pravcima. Na sljedećoj stranici ću ti pokazati smiješnu naviku grčkih susjeda.

Finski je jedan od rijetkih nacionalnih jezika Evrope koji nije indoevropski. Pripada jezičkoj porodici zajedno sa estonskim i mađarskim. Postoje mnoge stvari koje možeš reći na finskom koristeći samo jednu riječ. Tako da bi istun značilo “sjedam”, istahtaisin “sjeo/la bih nakratko”, istahdan “sješću nakratko”, a istahtaisinkohan “ne znam da li da nakratko sjednem”.

Ćao! Moje ime je Lara! Dođi i pridruži mi se na ovom čarobnom putovanju kroz prekrasne jezike Evrope... Ovo putovanje ćemo započeti u "krasaviku"... Pričekaj. Gdje? "Krasavik" (april) je najljepši mjesec u Bjelorusiji i baš zato su ga Bjelorusi doslovno nazvali "predivni". A ko još ne voli proljeće?

U zemlji pice, paste i sira, nije iznenađujuće kada neko bude "abbio-cco" (izgovara se kao "ab-io-ko"). Ova riječ bi bila najsličnija bosanskom izrazu "prejeo/la sam se", a odnosi se na osjećaj umora koji se javi nakon što pojedješ veliku količinu hrane.

Okreni na sljedeću stranicu kako bi otkrio/la još jednu jedinstvenu riječ vezanu za jelo...

Latvijci obožavaju pjevati! "Daine" su latvijske narodne pjesme koje zabilježavaju drevnu latvijsku mudrost. Nastale su prije više od hiljade godina, a bile su dio slavija (kao proslave na slici, koja se održava svake godine polovinom ljeta), svakodnevnog rada, razmišljanja o životu sačuvanih u usmenoj formi. Ukupno postoji više od 1.2 miliona "daini".

Malteški je najmanji zvanični jezik EU po broju govornika. Zvuči slično feničkom jeziku koji su govorili u područjima oko drevnog Mediterana prije 3000 godina. Malteški je jedini jezik u Evropi koji pripada afroazijskoj porodici jezika i također je jedini jezik iz ove porodice koji koristi latinski alfabet. Okreni na sljedeću stranicu i pokazaću ti jedan poprilično izolovan jezik...

Estonski voli samoglasnike! Uloga samoglasnika u estonskom je među najvećim u bilo kom drugom evropskom jeziku i postoje mnoge riječi poput "Jäääär" (ivica leda), "Töö-öö" (radna noć) ili "Õueaiaääre" (ivica ograde koja okružuje dvorište)!

Sada ću ti pokazati jezik koji može napraviti cijelu rečenicu isključivo od samoglasnika...

Ako ne voliš samoglasnike, češki bi mogao biti jezik za tebe! Češki obožava suglasnike. Riječi koje se sastoje samo od suglasnika poput "krk" (vrat), "prst" (prst) ili "smrk" (stablo bora) su jako česte. Pokušaj izgovoriti ovu češku brzalicu "Chrt pln skvrn zdrhl z Brd", koja znači "Hrt pun mrlja je pobjegao iz Brdi (sa brda)". Ovu ljubav prema suglasnicima češki dijeli sa još jednim susjedom... Pogodi s kojim!

Međunarodni znakovni jezik se često koristi među korisnicima znakovnih jezika iz drugih zemalja, koji nemaju zajednički jezik. Kao što i samo ime kaže, to je međunarodni jezik. Može se pisati na više načina. Na primjer, određeni simboli se koriste za opisivanje oblika ruke i pokreta znaka, kao i izraza lica. Kad smo već toliko pričali o pismima...

Litvanski je jedan od najstarijih govornih jezika na svijetu i čak ima riječi koje su slične drevnom sanskrtu, kao što je "vyras" (čovjek), "šuo" (pas), "avis" (ovca). Ovo znači da Litvanci mogu prepoznati neke riječi slušajući indijski jezik. Postajem gladna, hajde da uzmem nešto za jelo...

Kada Albanci odmahuju glavom to ne znači "ne" već sasvim suprotno "tako je, slažem se, slušam". Suprotno tome, klimanje glavom ne znači "da". To znači "izvini, bojim se da ne" i čini se da prati loše vijesti. Stoga budi naročito oprezan/a kada odmahuješ glavom u Albaniji – možda si upravo pristao/la na što što ne želiš!

Postoji između 60 i 100 riječi koje se odnose na različite vrste kiše u Galiciji. Ako si nekada bio/la u Galiciji, znaćeš zašto! Na primjer, "babuña" je kiša koja zvuči kao mala beba, "torbón" je kiša sa grmljavinom i munjom, a "ballón" je jaka ali kratka kiša koja traje nekoliko dana...

Znaš li da francuski ima drugačiji sistem brojanja za brojeve između 70 i 99? Tako da za broj 75 doslovno kažeš "60 plus 15". Osim toga, za broj 80 kažeš "4 puta 20! 96 je onda "4 puta 20 plus 16". Govornici francuskog zasigurno moraju biti dobri matematičari! Francuski se također smatra jednim od najljepših jezika, zajedno sa... Želiš li pogađati?

Švedski je izumio savršenu riječ koja izražava ravnotežu i označava "ne premalo, ne previše... već baš savršenu količinu" ili švedsko "lagom". Tako da na švedskom postoji lijep način da kažeš da si upravo pojeo/la lagom! Dosta smo pričali o jedinstvenim riječima, hajde da također pogledamo neke jedinstvene izraze...

Srpski je jedan od rijetkih evropskih jezika koji koristi dva pisma – ćirilčno i latinično. Govornici srpskog mogu da koriste oba pisma podjednako dobro. Među slavenskim jezicima, srpski koristi jedno od najkraćih ćirilčnih pisama: Sastoji se samo od 30 slova. Pričajući o pismima...Pokazaću ti jezik sa vrlo jedinstvenim pismom...

Skloni smo izražavati naše reakcije kratkim frazama i riječima koje nemaju neko posebno značenje. Makedonski to radi na jedan kul način sa – “Lele!” “Lele” može da znači “O moj Bože!” ili “Jao vau!” i možeš dodati koliko god “le” želiš. Tako da bi mogao/la reći “Le le le le le! Kako lijep pas!”

Okreni na sljedeću stranicu da otkriješ jezik bez riječi za “da” i “ne”...

Rumunski jezik također jako voli samoglasnike. Rumunski čak može napraviti smislenu rečenicu koja se sastoji samo od samoglasnika: “Oaia aia e a ei, eu i-o iau” znači “Ovca je njena, uzeću je”.

Postojetakođernekijezicizakoje se čini da potpuno pokušavaju izbjegavati samoglasnike...

Dvoje ljudi su veoma posebni na slovenskom! Ne samo da postoji oblik za jedninu (za jednu osobu) i množinu (za puno ljudi), nego također za tačno dvije osobe! Tako da, ako želiš reći “ti i ja” možeš samo reći “midva” (nas dvoje, za osobe muškog roda i grupe muškog i ženskog roda), ili “midve/medve” (nas dve, za osobe ženskog roda). Kad već pričamo o brojevima... Želim da ti pokažem jezik sa zanimljivim sistemom brojanja...

Norveški ima mnoge riječi koje imaju ogroman uticaj na druge najraširenije jezike. Ko nije čuo za “trola”? Ako su ti trolovi pomalo strašni (i meni!), onda pomisli na predivne norveške “fjordove”, a ako su ti oni probudili apetit za putovanja ne zaboravi na riječ “egg” (jaje), koja je također norveškog porijekla.

Jezici uglavnom pripadaju jezičkim porodicama i dijele mnoge karakteristike jedni s drugima. Međutim, za baskijski možemo reći da je sin jedinac... Vjeruje se da je jedan od najstarijih evropskih jezika i njegovo porijeklo ostaje misterija. Stoga, ako želiš da se učlaniš u ekskluzivni klub i postaneš “euskalduna” (govornik baskijskog), probaj ovaj jezik!

Njemački je jedan od jezika sa najdužim riječima. Da bi opisao stvari jednostavno kombinuješ različite riječi kako bi napravio novu. Stoga, riječ za kvalifikacijsku utakmicu za svjetsko prvenstvo u fudbalu bi bila: “Fußballweltmeisterschaftsqualifikationsspiel”. Neke riječi mogu biti pomalo zbunjujuće ukoliko ne znaš koje su riječi kombinovane poput “Urinsekten”, ali ostaviću da to skontas sam/a!

Bugari također klimaju za “ne” i odmahuju glavom za “da”. Još jedna neobična karakteristika bugarskog je da je jedan od rijetkih slavenskih jezika koji nema padeže. Tako da bi trebao biti lakši za naučiti od češkog koji ima sedam padeža! Bugarski dijeli ovu osobinu još samo sa makedonskim.

Azerbejdžanski također koristi “o” za on, ona i ono. Ali ovo nije jedina stvar koja im je zajednička. Riječi poput “sa” ili “za” ne stoje ispred imenice već poslije. Tako da bi na azerbejdžanskom “sa mojom majkom” bilo “anam ilə” ili doslovno “majkom mojom sa”. Još jedna posebnost azerbejdžanskog je to što kada se piše ćirilčnim ili latiničnim pismom, piše se s lijeva na desno, a kada koristi arapsko pismo, s desna na lijevo.

Sjeverni samski je jedan od samskih jezika koji se govori u sjevernim evropskim zemljama. Stoga nije ni čudo da ima mnogo riječi koje opisuju različite vrste snijega i leda. Na primjer, “čahki” je čvrsta grudve koja se baca u ozbiljnim snježnim bitkama, “vahca” je novi ili meki snijeg, a “soavli” je bljuzgavi snijeg.

Ruski ima jedinstvenu riječ koja opisuje sloj leda, koji se slegne, pase onda nakon porasta temperature opet otopi i zatim opet zaledi: Гололедуца (gololedica). Ova riječ se otprilike može prevesti kao gola ploča leda. A da li si znao/la da postoji duplo više maternjih govornika ruskog nego engleskog u Evropi?

Bosanski je jako sličan hrvatskom i srpskom, ali se može reći da ima snažnu vezu sa turskim: Oko 400 godina Bosna je bila dio Osmanlijskog Carstva i tako usvojila mnoge posuđenice iz turskog, kao što su “minduše”, “bujrum” ili “avlija”.

Da, slovački isto voli suglasnike! Mnoge slovačke riječi se sastoje isključivo ili pretežno od suglasnika, kao što su riječi “vr̂b” (vrba), “št̂vr̂t” (čtvr̂tina) ili “sm̂rt̂” (smrt). Slovački se također smatra najlakšim jezikom za razumijeti za govornike drugih slavenskih jezika.

Okreni na sljedeću stranicu da otkriješ jedan poprilično ekonomičan jezik...

Zajedno sa srpskim i bosanskim, hrvatski je jedan od južnoslavenskih jezika koji dijele mnoge karakteristike. Ovi jezici su toliko slični da se njihovi govornici mogu lako sporazumijeti.

Najkraće hrvatske riječi se sastoje od samo jednog slova – a, o, u, i, s ili k.

Gruzijska riječ koja znači jesti iako si sit jer je hrana tako ukusna je “Shemometchama”. Otprilike se prevodi kao “slučajno sam pojeo/la sve”. Gruzijski također ima jedan od najimpresivnijih pisama na svijetu. Na sljedećoj stranici ću ti pokazati riječ koju svi želimo izraziti s vremenom na vrijeme...

Turski je jezik bez roda! Postoji jedna riječ za “on”, “ona” i “ono”, ili zapravo samo jedno slovo – “o”. Tako da je moguće opisati neku osobu na turskom bez da ukazemo na to da li je ta osoba dječak ili djevojčica. Okreni sljedeću stranicu da vidiš koji još jezik dijeli ovu sličnost sa turskim...

Island nema susjednih zemalja i jezik koji su Vikinzi donijeli u 9. i 10. vijeku se nije puno promijenio tokom vijekova, kao što bi mogli zamisliti. Islandski izbjegava korištenje stranih riječi i radije pravi nove riječi od drevnih vikinških riječi. Tako da je riječ za kompjuter “tölva” nastala od starih riječi “tala” (broj) i “völva” (proročica).

Mađarski je jedan od najtežih jezika za naučiti zbog njegovih 18 gramatičkih padeža i mnogobrojnih složenih pravila. Ipak, vrijedan je truda s obzirom da je jako dobar u hvatanju posebnih trenutaka sa samo jednom riječju. “Aranyhíd” je doslovno “zlatni most”, ali označava blistavi odraz sunca na površini vode.

Retoromanski je najmanje poznat od četiri zvanična jezika Švicarske. Njegova historija počinje prije Hristovog rođenja: Latinski Rimljana, koji su osvojili područje između Retijskih Alpa i Dunava, miješao se sa jezicima lokalnih ljudi. Iz ove mješavine se postepeno razvijao retoromanski, koji nastavlja da se mijenja i dan-danas!

Velško “LlanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwlIantysiliogogoch” je najduže ime mjesta u Evropi i drugo najduže na svijetu. Otprilike znači “crkva Sv. Marije u dolini bijelog kestena blizu brzog vira Sv. Tysilioa u blizini crvene pećine”. Okreni na sljedeću stranicu da otkriješ jezik koji se po dužini riječi može uporediti sa velškim imenima mjesta ...

Poljski ima mnogo zabavnih fraza. Tako da, ako na poljskom, na primjer, kažeš “Nie mój cyrk, nie moje małpy”, to bi doslovno značilo “Nije moj cirkus, nisu moji majmuni”, ali fraza, međutim, nema veze sa majmunima već znači “Nije moj problem”. Postoji još jedan jezik koji ima zabavan način da izrazi nešto slično...

Engleski je najrašireniji jezik na svijetu. Postoji 1.3 milijarde govornika engleskog jezika, ali samo trećinu njih čine maternji govornici. Kada pričamo istim jezikom, razumijemo jedni druge i shvatamo koliko zapravo dijelimo zajedničkih stvari. Onda se svijet ipak ne čini toliko velikim.

Jermenski jezik koristi pismo koje je poprilično jedinstveno u odnosu na druge evropske jezike. Nastalo je prije oko 2400 godina! Jermeni se veoma ponose svojim pismom pa su čak napravili i spomenik njegovim jedinstvenim slovima. Jermenija slavi svoj sopstveni posebni jezički dan, Dan svetih prevodilaca, u oktobru.

Možda ne smatraš portugalski svjetskim jezikom. Međutim, s obzirom da ga cijeli Brazil govori, portugalski ima oko 220 miliona maternjih govornika! Nalazi se na sedmom mjestu na listi jezika koji se govore najviše na svijetu! Govornici portugalskog uglavnom razumiju španski, galicijski i italijanski, s obzirom da su ovi jezici jako slični. Govoreći o galicijskom...